

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 89/2014-14

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 5. marca 2014 predbežne prerokoval sťažnosť Ľ. U., K., zastúpenej ATTORNEYS GROUP, s. r. o., Kláry Jarunkovej 2, Banská Bystrica, konajúcej prostredníctvom advokáta a konateľa JUDr. Ing. Miroslava Ďuraja, vo veci namietaného porušenia jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práva na ochranu majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Okresného súdu Košice II sp. zn. 17 C 1015/2002 z 27. septembra 2012 a uznesením Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 4 Co 214/2012 z 28. augusta 2013 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Ľ. U. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 18. decembra 2013 doručená sťažnosť L. U. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), porušenie svojho základného práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej aj „dohovor“) a porušenie svojho práva na ochranu majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) uznesením Okresného súdu Košice II (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 17 C 1015/2002 z 27. septembra 2012 (ďalej len „namietané uznesenie okresného súdu“) a uznesením Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 4 Co 214/2012 z 28. augusta 2013 (ďalej len „namietané uznesenie krajského súdu“).

2. Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľka vystupovala v konaní vedenom na okresnom súde pod sp. zn. 17 C 1015/2002 o zaplatenie sumy 312 000 Sk s príslušenstvom ako žalovaná. Okresný súd vo veci rozhodol rozsudkom z 25. apríla 2008, ktorým v časti sťažovateľku zaviazal zaplatiť žalobkyniam peňažnú sumu, v časti návrh žalobkyne v 1. rade a žalobkyne v 2. rade zamietol a v prevyšujúcej časti konanie zastavil. Žalobkyňu v 1. rade a žalobkyňu v 2. rade zaviazal nahradiť sťažovateľke trovy konania. Proti tomuto rozsudku podali obe strany odvolanie. Krajský súd ako súd odvolací v napadnutej časti rozsudok okresného súdu zmenil, vo výroku o trovách konania rozsudok okresného súdu zrušil a v rozsahu zrušenia mu vec vrátil na ďalšie konanie.

O trovách konania rozhodol okresný súd namietaným uznesením tak, že sťažovateľku s poukazom na § 142 ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) zaviazal na náhradu trov konania žalobkyniam a štátu. Proti namietanému uzneseniu okresného súdu podala sťažovateľka odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd namietaným uznesením tak, že namietané uznesenie okresného súdu potvrdil.

3. Sťažovateľka vo svojej sťažnosti uviedla:

„Prvostupňový súd rozsudkom priznal žalobkyniam peňažný nárok vo výške 39.431,80 Sk (2 x 19.715,90 Sk) a vo zvyšnej časti o zaplatenie 272.568,20 Sk (2 x 136.284,10 Sk) žalobu zamietol. Odvolací súd na základe zmeny právneho posúdenia základu údajného nároku v tejto časti zmenil prvostupňové rozhodnutie tak, že žalobkyniam právoplatne priznal z nimi uplatňovaného nároku sumu 57.117,80 Sk (2 x 28.558,90 Sk) a vo zvyšnej časti o zaplatenie 254.882,20 Sk (2 x 127.441,10 Sk) žalobu zamietol.

Z uvedeného prehľadu a porovnania rozsahu žalobkyňami uplatňovaných nárokov [2 x 156.000 Sk (teda 2 x 5.178,25 EUR)] a nárokov súdmi žalobkyniam priznaných [2 x 19.715,90 Sk (teda 654,45 EUR) resp. 2 x 28.558,90 Sk (teda 974,98 EUR)] veľmi jednoznačne a nado všetky pochybnosti vyplynulo, že žalobkyne boli v súdnom konaní úspešné len vo veľmi malej miere (odhliadnuc od presvedčenia sťažovateľa, že nemali byť úspešné ani v tej). Percento úspešnosti žalobkyňami uplatňovaného nároku voči sťažovateľovi bolo v prvostupňovom rozhodnutí na úrovni len 13 % a v druhostupňovom rozhodnutí na úrovni iba 18 %. To z pohľadu sťažovateľa ako žalovaného zároveň znamenalo, že bol v súdnom konaní úspešný v rozsahu až 87 % resp. až 82 %.

Podľa názoru sťažovateľa poskytnuté porovnanie významnej prevahy úspešnosti sťažovateľa ako žalovaného v súdnom konaní vo vzťahu k rovnako významnej neúspešnosti žalobkyň poskytlo nielen objektivizovaný pohľad na charakter súdneho konania a miery oprávnenosti podanej žaloby, ale sa zároveň malo a muselo nevyhnutne premietnuť do hodnotenia povinnosti nahradiť trovy konania vo vzťahu k obom sporovým stranám. Napriek námietkam a argumentom sťažovateľa však porušovateľ ako súd druhého stupňa spolu so súdom prvého stupňa v uvedenej právnej otázke nebrali ohľad na predkladané argumenty a svoje rozhodnutia založili na nesprávnom uvážení.“

4. Sťažovateľka je presvedčená, že na jej vec sa pri určovaní povinnosti nahradiť trovy konania malo uplatniť ustanovenie § 142 ods. 2 OSP tak, ako ho uplatnil okresný súd v pôvodnom rozsudku sp. zn. 17 C 1015/2002 z 25. apríla 2008, pretože podľa názoru sťažovateľky vyznieva porovnanie percentuálnej úspešnosti a neúspešnosti strán v spore celkom presvedčivo v jej prospech.

5. Sťažovateľka na podporu svojich tvrdení ďalej uviedla:

„Pri hodnotení nároku na čiastočnú náhradu trov konania je zaužívaným pravidlom, že sa tento nárok určí tak, že úspech účastníka konania, ktorému vzniká povinnosť na náhradu trov konania, sa odpočíta od úspechu účastníka, ktorému vzniká právo na náhradu trov, a výsledok zakladá pomerný nárok na náhradu trov účelne vynaložených na uplatňovanie alebo bránenie práva. V danom konkrétnom prípade uvedený pomerný nárok sťažovateľa na náhradu trov konania predstavoval 74 % (87 % - 13 %) určených na základe prvostupňového rozhodnutia resp. predstavuje 64 % (82 % - 18 %) v zmysle právoplatného rozsudku odvolacieho súdu. Keďže žalobkyne vo veci samej z neznámych pohnútok vychádzali zo svojich mylných predpokladov a domnienok, pričom za ich základ brali údaje z neporovnateľných a neprimeraných podkladov, výsledok sporu potom nemohol byť pre ne prekvapujúci. Neodôvodnené a neúmerne vysoké nároky žalobkýň uplatňované voči žalovanej preto nemôžu, pri posudzovaní vo vzťahu k objektivizovaniu týchto nárokov resp. ich východísk formou znaleckých posudkov, v nijakom prípade zakladať akýkoľvek priamy nárok žalobkýň v zmysle ust. 142 ods. 3 O. s. p., pretože toto ustanovenie sa má celkom zrejme uplatňovať v inom type prípadov, ako bola prejednávaná vec (teda v prípadoch, kedy žalované plnenie a následne súdom na základe znaleckého posudku priznané plnenie nie sú vo významne hrubom nepomere). S uvedenými argumentmi sa porušovateľ ako odvolací súd presvedčivým spôsobom nevysporiadal, ale len zotrval na svojom už prv vyslovenom právnom názore.“

6. Sťažovateľka ďalej tvrdí, že keďže okresný súd v jeho namietanom uznesení prevzal názor vyslovený krajským súdom v jeho rozsudku sp. zn. 4 Co 21/2011 z 28. júna 2012, ktorým zrušil rozsudok okresného súdu vo výroku o trovách konania a v rozsahu zrušenia vrátil vec na ďalšie konanie, zasiahol do sťažovateľkinho práva na spravodlivé súdne konanie a do jej práva na ochranu majetku, pretože jej musel uložiť finančnú povinnosť nahradiť trovy konania.

7. Sťažovateľka napokon bez bližšieho zdôvodnenia uviedla, že súdy mali pri hodnotení okolností vziať do úvahy aj to, ako k žalobe a k samotnému súdnemu konaniu pristupovali žalobkyne a ako sťažovateľka, a osobnú situáciu sťažovateľky vrátane jej veku.

8. Na základe uvedených skutočností sa preto sťažovateľka domnieva, že všeobecné súdy sa v odôvodnení svojich rozhodnutí nedokázali primeraným, zrozumiteľným a jednoznačným spôsobom vysporiadať s jej námietkami a argumentmi a ich konanie a rozhodovanie sa preto vyznačuje vadami, ktoré viedli k porušeniu jej práva na súdnu ochranu, práva na spravodlivé súdne konanie a práva na ochranu majetku.

9. Vzhľadom na uvedené sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd rozhodol, že:

„1. Právo sťažovateľa L. U... na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru a právo podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru uznesením Krajského súdu v Košiciach č. k. 4Co/214/2012-432 zo dňa 28.08.2013 spolu s uznesením Okresného súdu Košice č. k. 17C/1015/2002 zo dňa 27.09.2012 porušené bolo.

2. Ústavný súd Slovenskej republiky zrušuje uznesenie Krajského súdu v Košiciach č. k. 4Co/214/2012-432 zo dňa 28.08.2013 spolu s uznesením Okresného súdu Košice II č. k. 17C/1015/2002 zo dňa 27.09.2012 a zároveň prikazuje Okresnému súdu Košice II, aby vo veci č. k. 17C/1015/2002 začal opätovne konať do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

3. Ústavný súd Slovenskej republiky priznáva sťažovateľovi náhradu trov právneho zastúpenia... .“

II.

10. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Podľa čl. 1 ods. 1 dodatkového protokolu každá fyzická alebo právnická osoba má právo pokojne užívať svoj majetok. Nikoho nemožno zbaviť jeho majetku s výnimkou verejného záujmu a za podmienok, ktoré ustanovuje zákon a všeobecné zásady medzinárodného práva.

Podľa § 142 ods. 2 OSP ak mal účastník vo veci úspech len čiastočný, súd náhradu trov pomerne rozdelí, prípadne vysloví, že žiadny z účastníkov nemá na náhradu trov právo.

Podľa § 142 ods. 3 OSP keď mal účastník vo veci úspech len čiastočný, môže mu súd priznať plnú náhradu trov konania, ak mal neúspech v pomerne nepatrnej časti alebo ak rozhodnutie o výške plnenia záviselo od znaleckého posudku alebo od úvahy súdu; v takom prípade sa základná sadzba tarifnej odmeny advokáta vypočíta z výšky súdom priznaného plnenia.

11. Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa. Cieľom predbežného prerokovania každého návrhu je rozhodnúť o jeho prijatí na ďalšie konanie alebo o jeho odmietnutí, a teda vylúčení z ďalšieho konania pred ústavným súdom zo zákonom ustanovených dôvodov. Pri predbežnom prerokovaní návrhu takto ústavný súd skúmal, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde

nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto zákonného ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

K namietanému porušeniu práv sťažovateľky namietaným uznesením okresného súdu

12. Ústavný súd vychádza z ústavného princípu subsidiarity svojej právomoci vo vzťahu ku všeobecným súdom vyplývajúceho z čl. 127 ods. 1 ústavy, podľa ktorého rozhoduje o individuálnych sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb vo veci porušenia ich základných práv alebo slobôd v tých prípadoch, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Z uvedeného vyplýva, že v konaní o sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy prislúcha ústavnému súdu právomoc zaoberať sa namietaným porušením základného práva alebo slobody za predpokladu, že právna úprava takémuto právu neposkytuje účinnú ochranu (*mutatis mutandis* I. ÚS 78/99).

Zásada subsidiarity reflektuje okrem iného aj princíp minimalizácie zásahov ústavného súdu do právomoci všeobecných súdov, ktorých rozhodnutia sú v konaní o sťažnosti preskúmané (IV. ÚS 303/04).

13. Vzhľadom na takto formulovaný princíp subsidiarity je v daných okolnostiach vylúčená právomoc ústavného súdu meritórne konať a rozhodovať o sťažovateľkou uplatnených námietkach porušenia jej práv namietaným uznesením okresného súdu. Sťažovateľka sa mohla domáhať ochrany svojich práv podaním odvolania ako riadneho opravného prostriedku na krajskom súde, v ktorého právomoci bolo posúdiť relevantné skutkové a právne okolnosti prípadu. Túto možnosť sťažovateľka aj reálne využila a namietané uznesenie okresného súdu už bolo predmetom posúdenia krajským súdom pri rozhodovaní o odvolaní podanom sťažovateľkou. Ústavný súd preto sťažnosť v časti,

v ktorej smerovala proti namietanému uzneseniu okresného súdu, odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu nedostatku svojej právomoci na jej prerokovanie.

K namietanému porušeniu práv sťažovateľky namietaným uznesením krajského súdu

14. O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom štátu nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú možno preto považovať sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie (napr. I. ÚS 140/03, IV. ÚS 166/04, IV. ÚS 136/05, II. ÚS 98/06, III. ÚS 198/07).

15. Ústavný súd konštatuje, že rozhodovanie o trovách konania je integrálnou súčasťou občianskeho súdneho konania. Otázka náhrady trov konania dosahuje ústavnoprávnu dimenziu len vtedy, pokiaľ by v procese interpretácie a aplikácie príslušných ustanovení všeobecne záväzného právneho predpisu zo strany všeobecného súdu bol obsiahnutý prvok svojvôle alebo extrémny rozpor s princípom spravodlivosti (napr. v dôsledku prepiateho formalizmu) či celkom nedostatočného odôvodnenia vydaného rozhodnutia.

16. Ústavný súd v tejto súvislosti pripomína, že v okolnostiach danej veci môže byť jeho poslaním len overenie, či namietané uznesenie krajského súdu je podložené relevantnými úvahami, teda hlavne, či úvaha o náhrade trov konania vychádza z dostatočných skutkových zistení, či súd zvážil všetky kritériá, ktoré zvážiť mal, či je jeho rozhodnutie preskúmateľné a či medzi jeho skutkovými zisteniami a prijatými právnymi závermi nie je rozpor.

17. Sťažovateľka namieta, že v spore bola výrazne úspešnejšia ako žalobkyne a že krajský súd mal pri rozhodovaní o náhrade trov konania postupovať podľa ustanovenia § 142 ods. 2 OSP, a nie podľa ustanovenia § 142 ods. 3 OSP, ktoré sa podľa jej názoru má uplatňovať v inom type prípadov.

18. Krajský súd k tomuto tvrdeniu sťažovateľky uviedol:

«Stotožniť sa nemožno ani s odvolacími námietkami žalovanej v tom smere, že rozhodnutím súdu prvého stupňa o trovách konania boli žalobkyne neprimerane zvýhodnené a že vzhľadom na ich výsledný výrazný neúspech by mali niesť nevyhnutne negatívny následok („postih“) za spôsob a najmä iracionálnu neprimeranosť uplatňovanej výšky nárokov voči nej. Boli by to práve žalobkyne, ktoré by rozhodnutím súdu prvého stupňa o trovách konania podľa pomeru úspechu boli postihnuté povinnosťou nahradiť trovy konania žalovanej a to aj napriek tomu, že základ ich nároku bol nepochybne daný, k podaniu žaloby ich viedol postoj žalovanej, ktorá ich nárok neuznávala a aj v priebehu konania žiadala žalobu zamietnuť a (len) výška nároku bola ustálená až v súdnom konaní na základe vykonaného dokazovania vrátane znaleckého dokazovania a v konečnom dôsledku aj úvahy súdu založenej na hodnotení výsledkov dokazovania a (aj) dokazovaním zistených skutočností pre kvantitatívne určenie výšky nároku. Práve vzhľadom na uvedené okolnosti a komplikovanosť určenia výšky uplatňovanej náhrady rozhodnutie o trovách konania podľa ust. § 142 ods. 3 O. s. p. zodpovedá aj hľadisku spravodlivosti.»

19. Po preskúmaní namietaného uznesenia krajského súdu a s poukazom na už citovanú relevantnú časť jeho odôvodnenia ústavný súd konštatuje, že z namietaného uznesenia krajského súdu nevyplýva svojvôľa ani žiaden extrémny rozpor s princípom spravodlivosti. Krajský súd sa v odôvodnení svojho uznesenia zaoberal podstatnými odvolacími argumentmi sťažovateľky, na ktoré dal sťažovateľke odpovede podložené relevantnými úvahami. Krajský súd teda správne dospel k záveru, že v okolnostiach daného prípadu, keď rozhodnutie o výške plnenia záviselo od znaleckého posudku a od úvahy súdu, sa o trovách konania malo rozhodovať podľa § 142 ods. 3 OSP. Z už uvedeného vyplýva, že namietaným uznesením krajského súdu nemohlo dôjsť k namietanému porušeniu sťažovateľkou označených práv.

20. Z dôvodu absencie príčinnej súvislosti medzi namietaným uznesením krajského súdu a základným právom sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, právom na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a právom na ochranu majetku podľa čl. 1 ods. 1 dodatkového protokolu ústavný súd sťažnosť sťažovateľky v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

21. Pokiaľ ide o námietku sťažovateľky, a síce, že súdy mali pri hodnotení okolností vziať do úvahy aj to, ako k žalobe a k samotnému súdnemu konaniu pristupovali žalobkyne a ako sťažovateľka, a osobnú situáciu sťažovateľky vrátane jej veku, ústavný súd ju vyhodnotil ako zjavne neopodstatnenú, keďže sťažovateľka vo svojej sťažnosti nezdôvodnila tieto svoje tvrdenia, resp. k tejto časti sťažnosti neuviedla žiadne podporné argumenty.

22. Pretože sťažnosť bola odmietnutá, ústavný súd sa nezaoberal ďalšími návrhmi sťažovateľky uvedenými v sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 5. marca 2014